

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА СИМПТОМАТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ КАШЛЮ

Кашель — складний рефлекторний акт, який виникає як захисна реакція при скупченні в повітрянослизових шляхах слизу, мокротиння, попаданні чужорідного тіла і дозволяє очистити від них дихальні шляхи.

За своїм характером кашель може бути сухим (непродуктивним) — без виділення мокротиння і вологим (продуктивним) — з виділенням мокротиння.

Сухий кашель, що супроводжується болісними відчуттями, слід пригнічувати за допомогою лікарських засобів. При вологому кашлі, навпаки, слід вживати препарати, що стимулюють відхаркування та полегшують евакуацію мокротиння, але не пригнічують кашльовий рефлекс.

На першому етапі фармацевтичної опіки слід спробувати встановити можливу причину кашлю і виявити наявність (або відсутність) «загрозливих» симптомів.

Загрозливі симптоми

- кашель, що триває більше тижня (особливо в тих випадках, коли з плином часу відзначається його посилення);
- кашель, що супроводжується тривалий час (тижні) з постійною температурою — 37,5–38°C;
- кашель, що супроводжується високою (вище 38°C) температурою протягом 3 і більше днів;
- кашель, що супроводжується задишкою, болем в грудній клітці при диханні;
- кашель, що супроводжується відділенням густого зеленуватого мокротиння;

- кашель, що супроводжується відділенням мокротиння з прожилками крові;
- кашель з нападами ядухи;
- супутня кашлю слабкість, втрата ваги;
- рясне потовиділення (особливо вночі), озноб;
- раптовий напад сильного кашлю;
- сильний кашель протягом години без перерви.

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ КАШЛЮ

У всіх випадках перед вживанням лікарських препаратів потрібна обов'язкова консультація лікаря.

Якщо жоден з «загрозливих симптомів» у відвідувача аптеки відсутній, можливе здійснити наступний етап фармацевтичної опіки — **ВИБІР ФАРМАКОЛОГІЧНОЇ ГРУПИ ДЛЯ СИМПТОМАТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ КАШЛЮ.**

Напрямки симптоматичного лікування хворих зі скаргами на кашель:

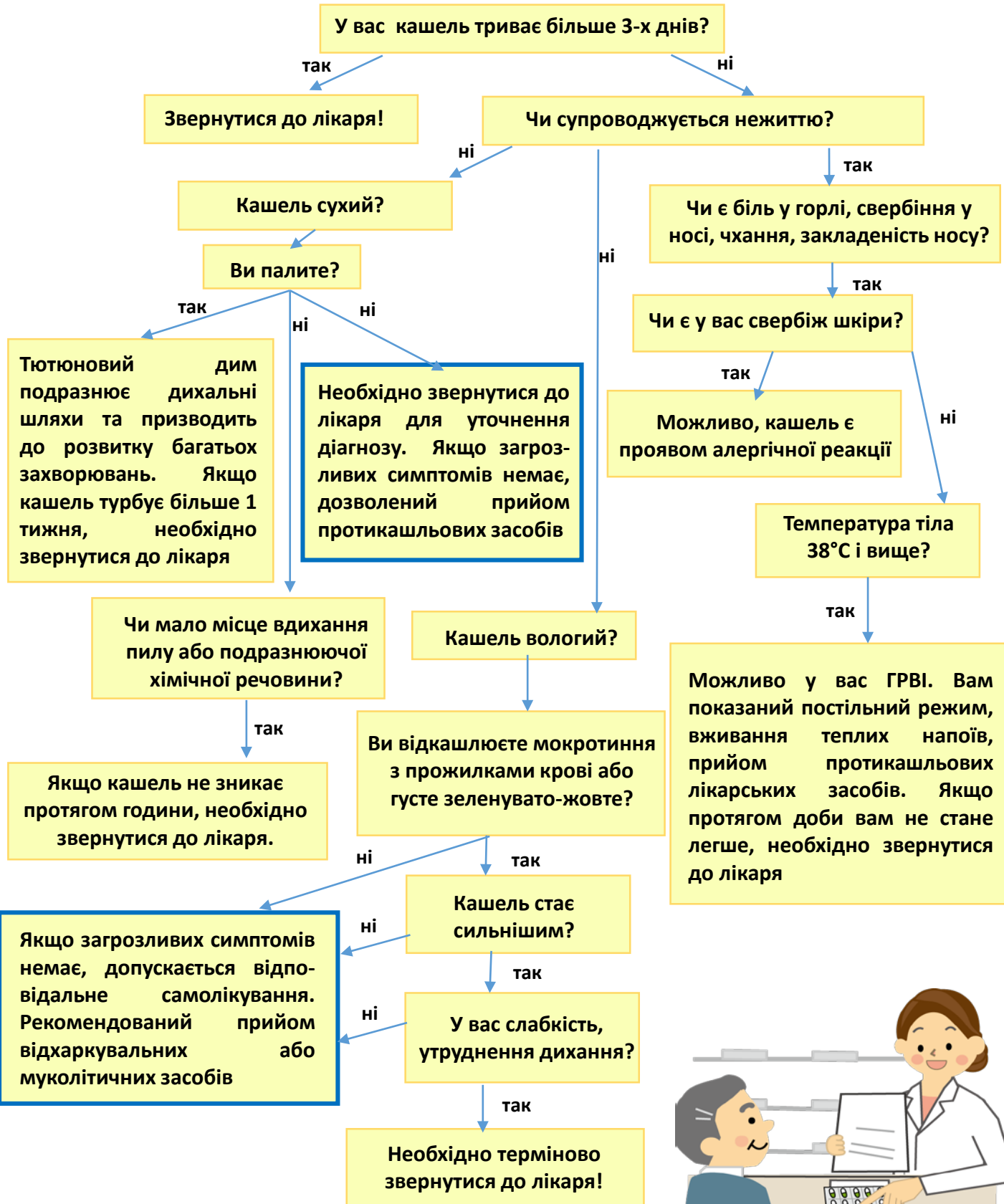
1. При **СУХОМУ КАШЛІ** — протикашльові засоби центральної та периферичної дії.
2. При **ВОЛОГОМУ КАШЛІ** — відхаркувальні та муколітичні препарати.

Загальні рекомендації для пацієнтів

- Утримуватися від куріння, в тому числі від пасивного вдихання тютюну.
- Частіше провітрювати приміщення, тому що чисте прохолодне повітря знижує кашльовий рефлекс.
- Пити якомога більше рідини, що полегшує видалення мокротиння.

Алгоритм провізора при опитуванні відвідувача з кашлем

БЕЗРЕЦЕПТУРНІ ЛЗ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ВОЛОГОГО КАШЛЮ

При кашлі, що супроводжується відділенням мокротиння (вологодому або продуктивному кашлі), застосовуються лікарські препарати, що сприяють відділенню рідкого мокротиння, - відхаркувальні засоби. При густому, в'язкому мокротинні використовують муколітичні препарати - засоби, що володіють здатністю руйнувати дисульфідні зв'язки в молекулах мукополісахаридів бронхіального секрету.

Відхаркувальні засоби рефлекторної дії

ТЕРПІНГІДРАТ - стимулює рецептори шлунка, підвищує ефективність кашльового рефлексу.

Відхаркувальні засоби рефлекторної дії рослинного походження

Рослинні засоби є ефективною альтернативою при лікуванні кашлю. Лікарські рослини використовуються як монокомпонентні та комплексні засоби для подолання кашлю. Багатокомпонентні засоби мають низку переваг. Наряду з відхаркувальною та муколітичною, вони також надають протизапальну, пом'якшувальну та антисептичну дію. До складу рослинних засобів можуть входити різні рослинні компоненти.

ТРАВА ТЕРМОПСИСУ - стимулює рецептори шлунка, підвищує ефективність кашльового рефлексу. Стимулює блювотний і дихальний центри.

КОРІНЬ АЛТЕЮ - має відхаркувальну, протизапальну дію. Зменшує в'язкість мокротиння і полегшує його відходження.

КОРІНЬ СОЛОДКИ - має відхаркувальну, протизапальну, антиалергічну дію, підвищує неспецифічну резистентність організму.

ГВАЙФЕНЕЗІН - стимулює рецептори шлунка, підвищує ефективність кашльового рефлексу, покращує коливання війок миготливого епітелію бронхів. Знижує в'язкість мокротиння, полегшує його відходження. Не слід приймати особам з захворюваннями шлунка.

Муколітики

Муколітичні препарати розщеплюють молекули мукополісахаридів, поліпептидів, мукопротеїнов, що входять до складу секрету. Вони зменшують адгезивні властивості мокротиння (її здатність прилипати до стінки бронхів). Важливою особливістю муколітичних препаратів, особливо амброксолу, є здатність збільшувати синтез легеневого сурфактанта - поверхнево-активної речовини ліпидо-білково-мукополісахаридної природи. Всі муколітичні препарати володіють слабо вираженим протизапальним ефектом.

БРОМГЕКСИН ТА АМБРОКСОЛУ ГІДРОХЛОРИД. Бромгексин при метаболізмі в печінці перетворюється в активну речовину - амброксол. Таким чином, амброксол - це активний метаболіт бромгексину. Фрагментують глікопротеїни і глікозаміноглікани бронхіального секрету. Мають муколітичний і відхаркувальний ефект. Стимулюють синтез сурфактанту.

АЦЕТИЛЦИСТЕЇН - розріджує мокротиння за рахунок розриву дисульфідних зв'язків. Збільшує обсяг мокротиння, полегшує його відходження. Зменшує запальні явища в бронхах. Має антиоксидантні і пневмопротекторні властивості. Може проникати через плацентарний бар'єр і накопичуватися в амніотичній рідині.

КАРБОЦІСТЕЇН - близький до ацетилцистеїну. Розріджує мокротиння за рахунок розриву дисульфідних зв'язків з глікозаміногліканами. Пригнічує місцеві ефекти медіаторів запалення. Сприяє проникненню антибіотиків в бронхіальний секрет.

БЕЗРЕЦЕПТУРНІ ЛЗ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ СУХОГО КАШЛЮ

Протикашльові засоби центральної дії (ненаркотичні)

ГЛАУЦИНА ГІДРОХЛОРИД - пригнічує кашльовий центр, але не впливає на дихальний центр і на моторику кишечника, не викликає звикання. Надає гіпотензивну та спазмолітичну дію. При застосуванні можливе зниження артеріального тиску, запаморочення. Може застосовуватися перед сном для профілактики нічного кашлю. Призначається після їжі. Не рекомендується особам зі зниженим АТ.

БУТАМІРАТУ ЦИТРАТ - вибірково діє на кашльовий центр. Володіє помірно вираженою відхаркувальною та протизапальною дією, зменшує опір дихальних шляхів, покращує дихання. Приймають перед їжею. У рідкісних випадках при застосуванні можливі нудота, діарея, запаморочення. Не рекомендується в першому триместрі вагітності, в період лактації. Дітям старше 3 років можна призначати сироп, старше 12 років - таблетки.

Протикашльові засоби периферичної дії (ненаркотичні)

ПРЕНОКСДІАЗІН- синтетичний протикашльовий препарат комбінованої дії. Помірно гальмує кашлевої центр, не пригнічуючи дихання. Надає місцевоанестезуючу, пряму спазмолітичну дію, знижує збудливість периферичних рецепторів, перешкоджає розвитку бронхоспазму. Таблетки слід ковтати не розжовуючи (в іншому випадку можливо оніміння, нечутливість слизової порожнини рота). При вагітності слід призначати з особливою обережністю.